

“Hé, dat lijkt Franciscus wel”

Komt het doordat de Moderne Devotie en de Orde der Minderbroeders-Franciscanen allebei ooit ontstonden in vergelijkbare gebieden? Gebieden waar een steeds groeiende verstedelijking en een toenemende handel de verschillen tussen arm en rijk vergrootten en het eind van de Middeleeuwen daar inluidden? Of heeft Thomas a Kempis kennis genomen van Franciscus' geschriften?

Franciscaan pater Ton Peters laat het in het midden. Maar wat hem frappeert is de duidelijke verwantschap tussen wat Franciscus (1181/1182-1226) zegt en wat je leest in de Navolging van Christus. “Ik had de Navolging niet meer opengeslagen sinds mijn noviciaat in 1961 in Weert. Toen vond ik het nogal erg vroom, erg piëtistisch als je wilt. Maar als ik het nu lees dan denk ik ‘hé, dat lijkt Franciscus wel’, ook al schrijft Thomas (±1380-1472) tweehonderd jaar later. Opvallend is al dat de Moderne Devotie, waarvan Thomas de exponent is, voor een groot deel een lekenbeweging is. Zo zijn de Minderbroeders ook begonnen. “Niet toevallig vind je in de begintijd veel beoefenaren van de Moderne Devotie bij de Franciscaanse Leken Orde, die dan al is erkend door de paus.”

Liefdevol vermanen

Maar er is meer: “Ik denk ook vaak aan Franciscus als ik de Navolging van Christus lees. Over zijn geduld met dwalende broeders bijvoorbeeld. Franciscus spreekt in zijn regel over ‘liefdevol vermanen’, Thomas vraagt zich in hoofdstuk 16 van zijn eerste boek af hoe je als je zelf al niet perfect bent van anderen kunt eisen dat ze naar je smaak zijn. Wat beiden ook gemeen hebben is het besef dat alle ‘bezit’ van de Heer komt en dat je het mag gebruiken. En je zou kunnen zeggen dat Franciscus Christus volgt van de wieg tot het graf, van de eerste Kerststal in de geschiedenis in Greccio tot het ontvangen van de stigmata, de wonden van Christus, aan het eind. Thomas werkt dat volgen in al zijn facetten verder uit. Dat zie je alleen al aan de titel van zijn boek.”

Innerlijke vertroosting

Natuurlijk, er zijn ook verschillen: “Je zou kunnen zeggen dat Franciscus iets ruimhartiger is dan Thomas. In de Navolging ga je als lezer eerder de fout in. Thomas heeft last van een angstig perfectionisme en vraagt dat ook van een ander, vooral in de eerste twee boeken van de Navolging. Maar je ziet wel een ontwikkeling: naarmate hij verder komt raakt hij meer ontspannen. Hij gaat ook, naast voor novicen, steeds meer voor leken schrijven. En net als Franciscus eindigt hij met de innerlijke vertroosting.”

Leren omgaan met hedendaags individualisme

Zien we hier een Nederlander tegenover een Italiaan? Lachend: “Wie weet. Maar Thomas werk is wel zwaar onderschat. Natuurlijk moet je je wel steeds afvragen of je nu nog met zulke middeleeuwse teksten kunt aankomen. Voor mij ligt de les die we van beiden kunnen leren in hun spiritualiteit. Ze leren ons allebei hoe we kunnen

omgaan met het hedendaagse individualisme. Hun spiritualiteit, en daarmee bedoel ik de onderstroom waardoor elk mens persoonlijk wordt gedragen, leert ons te leven in een gemeenschap, niet collectivistisch, maar met respect voor elk individu. Je kunt jezelf worden door de ander, je gedragen weten door de ander. Ook leren we dat het materialisme niet heilig is. Bij Thomas is een steeds terugkerend verlangen om 'onthecht te raken en met Christus te zijn'. In zijn regel schrijft Franciscus: 'Laten we al het goede teruggeven aan de allerhoogste en verheven Heer God en erkennen dat al het goede van Hem is'. We hebben alles gekregen, ook de Genade. Deel dat dan ook met elkaar.'